

SAHLGRENSKA AKADEMIN
INSTITUTIONEN FÖR VÅRDVETENSKAP OCH HÄLSA

KREATIVITET SOM OMVÅRDNADSÅTGÄRD
Konstens påverkan på äldre

Elin Levin & Hilma Skälemark Brodd

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Sjuksköterskeprogrammet OM5250
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt 2023
Handledare:	Eva Jakobsson Ung & Benitha Löwencrona Smith
Examinator:	Catarina Wallengren Institutionen för Vårdvetenskap och hälsa

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till våra handledare för det fina stöd vi har fått under processens gång. Även ett stort tack till Jonte och Johan på Nordiska Akvarellmuseet för att vi har fått vara med och se ert fantastiska arbete och engagemang.

Allra sist vill vi rikta ett stort tack till varandra för ett gediget samarbete från start till mål och som en deltagare uttryckte sig;

”Jag kan inte men det gick ändå”

Elin Levin & Hilma Skälemark Brodd, Göteborg, 10e april 2023

Sammanfattning

Bakgrund: I Sverige är det lagstadgat att äldre personer ska få möjlighet att känna välbefinnande och ett sätt att göra detta på är att ge de äldre en chans till sociala sammanhang genom olika aktiviteter. Tidigare forskning visar på att konst och skapande kan påverka människor genom att bland annat leda till bättre välbefinnande. Genom att se människan ur ett salutogent perspektiv blir även relativt enkla åtgärder värdefulla.

Syfte: Syftet var att undersöka hur äldre på vård- och omsorgsboenden påverkas av att se, skapa och samtala om konst på distans.

Metod: Studien använde en kvalitativ metod. För att samla in data utfördes semistrukturerade intervjuer och observationer av konstaktiviteten under tre skilda tillfällen. För att analysera data användes en innehållsanalys, först enskilt och sedan gemensamt, för att komma fram till teman och subteman.

Resultat: Resultatet visar att konstvisningar och efterföljande skapande bidrog till många känslor, minnen och uttryck. Upplevelsen hos deltagarna var till stor del positiv och konstaktiviteten ledde till ökad social interaktion.

Slutsats: Fortsatt forskning kring ämnet är nödvändig för att styrka resultatet i denna studie och få ett mer övergripande perspektiv. Avslutningsvis är skapandet positivt för de äldre och därför något som borde belysas samt få ta mer plats på vård- och omsorgsboenden.

Nyckelord: Konstaktivitet, kreativitet, känsla av sammanhang, salutogent perspektiv, skapande, vård- och omsorgsboende, välbefinnande, äldre.

Abstract

Background: In the law of Sweden it is specifically put that the elderly should get the opportunity of the feeling of well-being and one way to meet this standard is to give the elderly an opportunity to a social context through different activities. Previous research shows how art, and creating art, affects people and can lead to a better feeling of well-being. By seeing the human through a salutogenic perspective even these kinds of relatively simple measures become valuable.

Aim: The aim was to discover how elderly persons living in a nursing-care home is affected by seeing, talk about and create art on a distance.

Method: This study used a qualitative method. The collection of data was made using semi-structured interviews and observations of the art-activity during three separate occasions. To analyze the data, a content analysis was made. Firstly, one by one and then joint in order to find themes and subthemes.

Result: The result shows that the showing of art and the additional creation led to many feelings, memories and expressions. Experience of the participants was mostly positive, and the art-activity led to increased social interaction.

Conclusion: Further research within the subject is necessary to strengthen the result of this study and to get an overall perspective. In conclusion the creating is positive for the elderly and therefor something that should be used more often within nursing homes.

Keywords: art-activity, creating, creativity, elderly, nursing homes, salutogenic perspective, sense of coherence, well-being.

Innehållsförteckning

Förord.....	2
Sammanfattning.....	3
Abstract.....	4
Innehållsförteckning	5
Inledning	6
Bakgrund	6
Beskrivning av projektet	6
Konst och kreativitet.....	7
Deltagarna och dess miljö.....	7
Det salutogena perspektivet.....	8
Begrepp.....	9
Tidigare forskning	10
Problemformulering.....	11
Syfte	11
Metod.....	12
Datainsamling	12
Etiska överväganden	14
Bearbetning och analys av data	15
Resultat	18
Konstens påverkan.....	18
Deltagarna och kreativitet	23
Diskussion	29
Metoddiskussion.....	29
Resultatdiskussion	33
Slutsatser.....	38
Fortsatt forskning.....	38
Kliniska implikationer.....	38
Referenser.....	39
Bilagor	42

Inledning

Nordiska Akvarellmuseet i Skärhamn och Tjörns kommun har gemensamt utvecklat ett projekt där konst står i centrum för de äldre på ön. Via digitala konstvisningar och gemensamt skapande tros man kunna väcka nyfikenhet, vidga vyer och underlätta tillvaron för de som bor på vård- och omsorgsboenden.

Detta leder fortsättningsvis till ett intresse av att undersöka huruvida hypotesen stämmer, om tillgänglighet av konst i och med ett digitalt upplägg gör att liknande insatser kan implementeras på fler boenden. Samt hur att samtala om ett konstverk eller motivera till skapandet av egen konst kan påverka de äldre.

Bakgrund

Enligt Socialtjänstlagen SFS 2001:453 5 kap. 4 § ska äldre personer få möjlighet att känna välbefinnande och leva ett värdigt liv. Enligt lagen ska också Socialnämnden verka för att äldre personer ska få en betydelsefull tillvaro i gemenskap och i relation till andra människor. Många boenden använder aktiviteter för att tillgodose dessa behov då forskning visar på att olika typer av sociala aktiviteter är en nödvändighet för ett gott liv i vård- och omsorgsboende (Björk m.fl. 2017).

Beskrivning av projektet

Syftet med samarbetet mellan Nordiska Akvarellmuseet och Tjörns kommun är att bidra till en jämlik tillgänglighet för konst genom att ta konsten till platser där de äldre befinner sig. Aktiviteten har med tiden utvecklats och i dagsläget består projektet av två olika delar under en timmes lång period. På plats på vård- och omsorgsboendet finns en museipedagog som håller i aktiviteten tillsammans med en kollega som befinner sig på museet. Pedagogen på museet visar upp ett konstverk via länk samtidigt som en diskussion förs med pedagogen på plats på boendet. Konstnären beskrivs och en del frågor ställs till de boende gällande konstnären och vad de ser på skärmen.

Efter ca 15 minuters dialog kring konstverket går aktiviteten över till den andra delen, där det egna skapandet står i fokus. Varje deltagare har tillgång till papper, vatten, penslar och de tre grundfärgerna. Museipedagogen förklarar hur akvarellfärgerna fungerar och vilka grundfärger som ska blandas för att uppnå andra färger. Deltagarna får under tiden själva testa att måla ut de olika färgerna för att se hur de, tillsammans med mer eller mindre vatten, beter sig på pappret. Under tiden förs en dialog mellan personal, deltagare samt pedagog kring frågor, funderingar eller tankar som dyker upp. Efter ett tag får de ett större papper att måla på och får då som riktlinje att måla lodräta och vågräta streck. Vid aktivitetens slut får deltagarna en varsin penna att signera konstverket med.

I den fortsatta studien kommer ordet konstaktivitet att användas, det syftar då till hela det ovan nämnda upplägg.

Konst och kreativitet

Redan på 1800-talet beskrev Florence Nightingale att en estetisk omgivning kring patienten kan ha en positiv påverkan samt bidra till god återhämtning efter ohälsa. Estetisk omgivning kunde vara starka och lysande färger samt vackra föremål (Nightingale, 1954). Konst beskrivs av Lepp (2019) som en direkt upplevelse samt en påverkande faktor på människans sinnen samtidigt som Wikström (2003) menar att genom skapande kan en människas förväntan, tankar, välbehag och obehag träda fram vilket bidrar till att individens frihet utvecklas.

Deltagarna och dess miljö

Enligt Lundman och Norberg (2019) är alla människor i olika faser av livet beroende av andra människor, främst vid födseln men även vid högre ålder. Sjukdomar, funktionsnedsättningar och annan ohälsa som begränsar vardagen kan öka desto äldre personen blir. Vanligt är att omvårdnadsbehovet också stiger med åldern vilket gör att byte av boende kan vara aktuellt för att få en högre tillgänglighet av vård- och omsorg (Lundman & Norberg, 2019). Ernsth Bravell m.fl. (2017) belyser att hjälp och stöttning i vardagen kan öka tryggheten och känslan av frihet. Samtidigt nämner de att äldre vårdtagare kan ha svårt att

acceptera behovet av att vara beroende av andra, där känslan av att vara en belastning är vanligt förekommande.

Särskilt boende, SÄBO, innefattar vård- och omsorgsboende, tidigare benämnt som äldreboende, demensboende samt korttidsboende. Enligt en rapport från Socialstyrelsen var det 7,1% av alla personer över 65 år ($n \approx 1\,100\,000$) som bodde inom någon form av särskilt boende år 2020, detta innefattar drygt 78000 personer (Socialstyrelsen, 2021).

I Sverige används ofta den kronologiska åldern 65 år som en gräns för benämningen av äldre personer. Förutom att det tidigare varit den allmänna pensionsåldern finns till exempel Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) där 5 kapitlet, § 4–6 träder i kraft när personen nått 65 års ålder (Ernst Bravell, 2017). Definitionen är dock ifrågasatt av olika anledningar enligt Ernst Bravell (2017) som beskriver att personer i västvärlden är alerta och friska i allt högre ålder och idag talas det mer om att mäta ålder utifrån kroppens funktion, biologisk eller fysiologisk ålder, i stället för kronologisk ålder. Dessutom är det ett stort spann att definiera alla personer över 65 år på samma sätt och det krävs därför olika indelningar för att korrekt kunna jämföra forskningsresultat för sjukdomar hos äldre. Yngre-äldre innefattar personer mellan 65 år (internationellt 60 år) och upp till 75-80 år. Äldre-äldre benämns de personer som är mellan 75-80 år upp till ca 85 år och de över 85 räknas som de allra äldsta (Ernst Bravell, 2017).

I denna studie syftar äldre, enligt en kronologisk definition, till personer över 65 år.

Det salutogena perspektivet

Salutogenes är ett begrepp som Antonovsky och Elfstadius (2005) använder för att beskriva ett teoretiskt perspektiv och synsätt på hälsa. Det är en djupare dimension av hur hälsa kan tolkas och beskrivas. Vidare beskrivs salutogenes som något mer än frånvaro av sjukdom där människor inte klassificeras genom sjuka och friska. Med ett salutogent perspektiv menas också att, i stället för att leta orsaker till ett problem, undersöka stressande faktorer som kan påverka individen. Stressorerna i sig är inte alltid negativa trots att det kan påverka individen i negativ bemärkelse. Detta kan leda till beslut som i längden är gynnsamma och

hälsofrämjande. Salutogenes utesluter inte heller det medicinska perspektivet utan dessa kompletterar varandra, vilket ger en djupare förståelse av individens situation.

Sammanfattningsvis beskrivs att salutogenes bidrar till att se individens egna förmågor och att använda det för att sträva mot förbättrad hälsa (Antonovsky & Elfstadius, 2005).

Begrepp

Enligt Langius-Eklöf och Sundberg (2019) är KASAM ett begrepp som ofta används inom omvårdnad. KASAM står för känsla av sammanhang och kan beskrivas genom tre olika delar; hanterbarhet, begriplighet och meningsfullhet. Langius-Eklöf och Sundberg (2019) beskriver hanterbarhet som vilken förmåga individer har för att hantera händelser i livet. Begriplighet menar till hur individer kan förstå och tolka situationer och fenomen omkring sig. Meningsfullhet är det sista begreppet och berör individens upplevelse av att något är värdefullt samt graden av intresse i händelser genom livet. Meningsfullhet är även det mest betydelsefulla av de tre begreppen inom KASAM (Langius-Eklöf & Sundberg, 2019).

Antonovsky och Elfstadius (2005) sammanfattar KASAM som ett globalt begrepp som uttrycker hur starkt känslan av tillit kan påverkas av yttre och inre faktorer, vilka förmågor som krävs för att kunna bearbeta och bemöta omvärlden och dess krav på individen samt kunna se att den utmanande uppgiften att uppnå ett högt KASAM är värt mödan och engagemanget.

KASAM kan utspela sig olika beroende på individens livssituation men vanligt är att upplevelsen av välbefinnande leder till ett högt KASAM (Langius-Eklöf & Sundberg, 2019).

Willman (2019) menar att välbefinnande kan beskrivas på flera olika sätt, utifrån olika teorier och forskare. Grunden för välbefinnande kan tolkas som avsaknad av ohälsa och som en process till att uppnå god hälsa. Motsatsen till välbefinnande är illabefinnande men trots det utesluter inte begreppen varandra, utan människor kan uppleva både välbefinnande och illabefinnande samtidigt (Willman, 2019). Enligt Eriksson (1989) är välbefinnande synonymt med att må bra och känna sig välmående men det är även en beskrivning av begreppet hälsa.

Hon menar också att välbefinnande är ett uttryck för individers fysiska och psykiska känslor och ett uttryck för en egen inre upplevelse.

Tidigare forskning

Tidigare forskning kring ämnet har visat på positiva effekter av konstaktiviteter. Ching-Teng m.fl. (2019) visar på tydliga positiva skillnader i depressionssymtom och självförtroende mellan kontrollgrupp och interventionsgrupp, där deltagarna under tre månader fick ta del av konstaktiviteter. Roswiyani m.fl. (2020) stärker samma resultat genom att visa på positiva skillnader i depressionssymtom. Samma studie presenterar även positiva effekter på välbefinnandet framförallt när det kommer till sociala relationer (Roswiyani m.fl., 2020).

Camic m.fl (2014) uppmärksammar kortsiktiga skillnader i den kognitiva förmågan hos äldre som tagit del av en konstaktivitet. Skillnaderna innefattar bland annat bättre koncentrationsförmåga såväl som lättare tillgång till minnen.

Liknande projekt och studier har genomförts i både Storbritannien och Kanada. Roe m.fl. (2016) observerade äldre som en gång i månaden under sex månader besökte ett museum och tog del av konsten. Studien påvisade direkta positiva skillnader i bland annat välmående, lärande och kreativitet. Även Beauchet m.fl. (2021) har studerat äldre som får ta del av konst på museum. I studien jämförs en kontrollgrupp och en interventionsgrupp där interventionen gick ut på att under varje vecka i tre månader besöka ett museum i Montreal. Denna studie styrker samma resultat genom att presentera positiva effekter av konstaktiviteterna, specifikt genom bättre välbefinnande och livskvalité.

Roe m.fl. (2016) beskriver hur det under de olika tillfällena uppkommit problem kring transport från och till museet. Att personer av olika anledningar har det svårt att ta sig till olika platser är även något som Lobban och Murphy (2020) upptäckt och undersökt. I deras studie undersöks hur veteraner med PTSD ska kunna ta del av museiföremål trots att de bor långt borta eller av andra anledningar inte kan ta sig till museet. De fick i stället ta del av museet digitalt, vilket trots formen ledde till positiva effekter i välbefinnandet (Lobban & Murphy, 2020).

Problemformulering

Som presenterat visar forskning på att kulturinsatser kan öka det psykiska och sociala välbefinnandet. En konstupplevelse skulle kunna förgylla en tillvaro kantad av sjukdom, väcka nyfikenhet och bidra med ny kunskap och erfarenheter. Genom ett salutogent perspektiv som stärker de äldres tro på den egna förmågan kan även välmåendet förbättras. Mycket forskning fokuserar på en långsiktig påverkan, varför det vidare verkar vara intressant att undersöka en eventuell kortsiktig påverkan. Samtidigt finns ett tydligt behov av forskning kring digital konstvisning, vilka olika typer av digital förmedling som är aktuell samt hur detta påverkar de äldre.

Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur äldre på vård- och omsorgsboenden påverkas av att se, skapa och samtala om konst på distans.

Metod

Denna empiriska studie grundades i ett kvalitativt perspektiv där observationer och semistrukturerade intervjuer användes för datainsamling. Detta för att kunna svara till studiens syfte då det som skulle undersökas var personers egna erfarenheter av ett fenomen (Henricson & Billhult, 2017).

Datainsamling

Datainsamling skedde vid tre olika vård- och omsorgsboenden vid tre olika tillfällen under slutet av februari och början på mars 2023. För att samla in data användes observationer samt fysiska, semistrukturerade intervjuer.

Alla deltagare bodde på något vård- och omsorgsboende inom Tjörns kommun. Inget av boendena var specifikt inriktade på någon form av diagnos, såsom demens. Däremot skiftade symptombilden hos deltagarna där vissa deltagare inte upplevde några nedsatta förmågor alls samtidigt som tidiga tecken på demens, såsom minnessvårigheter, upplevdes hos en del. Dessutom var syn- hörsel- och motorikförmåga i vissa fall begränsad. Åldern varierade mellan 70-95 år och ca två tredjedelar av totalt 24 deltagare var kvinnor och en tredjedel var män.

Intervjuer

Totalt genomfördes fyra intervjuer med fyra olika deltagare. Vid varje intervju deltog även en personal från boendet. Enligt Patton (2015) är de öppna frågorna i en semistrukturerad intervju ett sätt att kunna utforska bland annat personers erfarenheter, upplevelser och uppfattningar. Därav antogs detta vara passande för att svara till studiens syfte. Vidare förklarar Danielson (2017a) hur frågorna i en semistrukturerad intervju, till skillnad från en mer strukturerad intervju, formuleras på ett visst sätt men inte nödvändigtvis behöver ställas i samma ordning. Intervjuaren bör snarare anpassa ordningen till vad som uppkommer under tidens gång. Detta ansågs vara relevant för de intervjuer som skulle genomföras då det gav en möjlighet att vid intervjutillfället ändra i ordningen på frågorna utefter vad som dykt upp i

intervjun och därigenom kunna undvika frågor som redan besvarats alternativt fortsätta på ett spår som kändes relevant för deltagaren.

Frågorna i intervjuguiden syftade till att fånga en beskrivande upplevelse samt få en mer djupgående förståelse för hur de boende upplevde konstaktiviteten samt det digitala upplägget. Den intervjuguide som använts presenteras i bilaga 1.

Henricson och Billhult (2017) beskriver att ett icke slumpmässigt urval är det vanligaste inom kvalitativ forskning. Det innebär att de deltagare som är med har en erfarenhet av en situation som studien vill undersöka, därav väljs dem ut strategiskt och ändamålsenligt för studien. Deltagarna valdes ut av personal på de vård- och omsorgsboende som ingick i studien och valet grundades i en antagen förmåga samt vilja att svara på frågorna.

Vanligt är att intervjuer inom kvalitativ forskning spelas in för att sedan transkriberas (Alvehus, 2023). Alvehus (2023) beskriver vidare att risken med inspelning kan vara att informanten upplever sig begränsad i hur ärlig hen kan vara. Dock förklaras att inspelningen av intervjun bidrar till att all information kan tolkas på rätt sätt samt att ingen viktig information utelämnas. Därför valdes den här studiens intervjuer att spelas in för att kunna säkerställa att ingen information ändrats under processen.

Observationsanteckningar

Observationsanteckningar fördes vid tre olika tillfällen och totalt observerades 24 stycken deltagare. Det första tillfället innefattade åtta deltagare, det andra tillfället fem stycken och det sista tillfället elva deltagare. Observationsanteckningar fördes enskilt genom att studera konstvisning samt efterföljande skapande. Författarna placerade sig på varsin plats i rummet för att kunna få så mycket information som möjligt och undvika att något missades. Syftet var att fånga upp kommunikation mellan de äldre utifrån fem olika teman; känslor, tankar, minnen, konst & upplägg och upplevelser. Dessa fem teman valdes ut för att kunna komplettera innehållet i intervjuerna och därmed kunna besvara studiens frågeställning, hur äldre på vård- och omsorgsboende påverkas av en digital konstvisning. Som tidigare nämnt beskriver Eriksson (1989) att känslor kan bidra till en beskrivning av välbefinnande. Lika så

kan tankar och minnen vara kopplat till välbefinnande. Konst och upplägg samt upplevelser kan däremot vara vägledande för en beskrivning av deltagarnas upplevelse av att ta del av konst samt uppfattning av det digitala upplägget.

Alvehus (2023) beskriver hur observationer kan göras öppet eller dolt, beroende på om deltagarna är medvetna om observatörens närvaro eller inte. Under studiens observationer valdes att till viss del göra dolda observationer, där observatörerna inte presenterade sig för deltagarna. Vidare beskrivs att denna form av observation, speciellt i privata miljöer, bidrar till ett behov av en etisk reflektion. Detta ansågs dock inte vara ett problem i denna studie då deltagarna själva godkände medverkan i aktiviteten. Alvehus beskriver att det med denna typ av dolda observation ofta är möjligt att observera saker som annars inte skulle visas om observatören var känd för deltagarna. Vidare beskrivs att anteckningar vid denna typ av metod vanligtvis inte förs under tiden för att som observatör inte ge sig till känna och därmed eventuellt påverka deltagarna. Detta kan bli problematiskt då det krävs att observatören kommer ihåg alla observationer för att senare skriva ned dem (Alvehus, 2023). I denna studie fördes dock anteckningar under observationstillfället för att undvika påverkan av mänsklig faktor.

Etiska överväganden

Danielson (2017a) beskriver att det inför en intervjustudie ska föras etiska reflektioner kring studiens relevans och att en etikansökan därefter ska genomföras. Etikansökan ska innefatta en noggrann redogörelse för vad som ska undersökas, vilka intervjufrågor som kommer användas, hur urvalet väljs fram samt hur deltagarna lämnar samtycke. Av den anledningen skickades en etikansökan in till etikgruppen på Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet. Därefter erhöles ett etiskt godkännande för studien.

Varje deltagare fick muntlig och skriftlig information om studien och deras samtycke noterades därefter av personal på boendet. Samtycket säkerställdes även av intervjuaren innan intervjun påbörjades. Deltagarna valdes ut av personalen på boendena och viktigt inför valet var att deltagarna skulle vara införstådda i situationen och kunna ge ett informerat samtycke,

varför deltagare med exempelvis demens eller minnessvårigheter exkluderades. Inför etikansökan fördes en etisk reflektion kring deltagarens upplevelse av maktförhållande. Därefter beslutades att intervjuerna skulle genomföras med endast en intervjuare, en deltagare och en personal som deltagaren känner just för att neutralisera maktförhållandet.

Insamlad data och personuppgifter hanterades i enlighet med Integritetsskyddsmyndigheten (2022). Detta säkerställdes genom att observationsanteckningar skrevs utan koppling till individ och dessa var därför helt anonyma. De inspelade intervjuerna avkodades under transkriberingen så att även de blev anonyma. Åtkomst till data hade endast författarna då informationen fanns på deras lösenordsskyddade datorer. Ljudfiler, transskript och övrigt material kopplat till intervjuer och observationer kommer att raderas direkt efter godkänt arbete.

Bearbetning och analys av data

Intervjuer

Transkribering av intervjuer utfördes av den författare som genomfört den vilket enligt Danielson (2017a) är en fördel. Denne har en bättre grundförståelse samtidigt som intervjun kan återupplevas och olika situationer kan förtydligas i efterhand. Däremot är det då viktigt att senare säkerställa korrekthet i transkriberingen för att undvika bias. Danielson (2017a) beskriver att detta kan undvikas genom att de som utför studien lyssnar igenom och kontrollerar den andres transskript, varför detta efter varje färdigställd transkribering utfördes.

För att analysera framkomna data användes en innehållsanalys beskriven av Danielson (2017b). Analysen jämfördes med Braun och Clarke (2006) beskrivning av en tematisk analys. Analysmetoderna konstaterades vara snarlika varandra och Danielsons version valdes.

Efter färdigställda transskript skapades analyscheman med kolumner för text och analyssteg. Enligt Danielson (2017b) bör dessa analyssteg innefatta meningsenheter och koder som hittats samt vilka teman och subteman som kan hittas utifrån dessa, vilka därför var de steg som användes. Utskriften skedde av intervjuaren för att underlätta den fortsatta bearbetningen

(Danielson, 2017b). Danielson (2017b) beskriver även hur intervjufrågorna bör markeras tydligt, att texterna sedan bör läsas igenom flera gånger för att hitta valida meningsenheter som sedan bestämmer koderna för texten. När detta gjorts för alla transkript påbörjades nästa steg som syftade till att hitta teman och subteman.

Alvehus (2023) beskriver sorterandet av olika teman som en process som kan vara mer eller mindre systematiskt och tydliggör att forskarens förförståelse här har en stor påverkan. Vidare beskrivs hur det är viktigt att inte fastställa teman i ett allt för tidigt skede utan att det snarare är positivt att undersöka materialet på olika sätt och från olika insynsvinklar. För att underlätta detta genomförde författarna till en början enskilda analyser för att sedan diskutera fynden tillsammans för att hitta likheter och skillnader. Detta beskriver Alvehus (2023) som en fördelaktig metod för att analysera datan från olika perspektiv. Vid genomgång av de separata analyserna kunde enighet kring två teman samt totalt fem subteman uppnås. Data gick sedan gemensamt igenom, enhet för enhet, för att sorteras in i valda teman och subteman.

Observationsanteckningar

Carlson (2017) beskriver vikten av att vara medveten om hur forskarens relation till informanterna kan påverka studien. Vidare lyfts en reflektion om observationsanteckningar som en viktig metod för att stärka trovärdigheten samt säkerställa noggrannhet och korrekthet. För att säkerställa detta kan reflektionsanteckningar föras i anslutning till observationstillfället, vilket blev utfallet i denna studie. Reflexiva diskussioner fördes författarna sinsemellan och antecknades efter varje tillfälle.

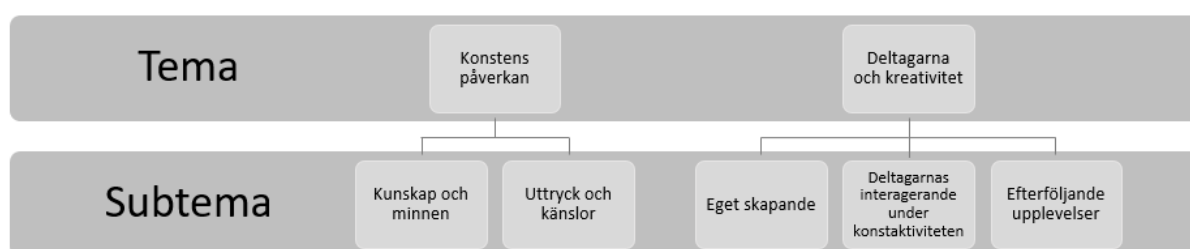
Dagen efter varje observationstillfälle fördes allt material från anteckningarna in i ett dokument. Materialet i dokumentet lästes igenom, dubletter av data identifierades och togs bort. Den sammanställda datan lästes igenom i sin helhet flertalet gånger för att därefter kunna påbörja analysprocessen. För att analysera data användes olika analyssteg beskrivna av Carlsson (2017) som bland annat menar att färgkodning av observationsanteckningar är ett lämpligt sätt för att tydliggöra teman. Då markeras handlingsmönster med olika färger där varje färg representerar en egen underkategori (Carlsson, 2017). Författarna för den här

studien gick enskilt igenom materialet, färgkodade samt delade upp det i olika teman och subteman. Därefter gick färgkodningarna igenom gemensamt för att hitta eventuella skillnader i analysen och framställningen av teman och subteman. Enskilda meningsskiljaktigheter löstes med diskussion författarna sinsemellan tills enighet uppstod. Studiens syfte var då vägledande i den gemensamma diskussionen.

Efter färdig dataanalys skapades ett nytt gemensamt dokument där all data från både observationsanteckningar och intervjuer lades in under korrekt tema och subtema.

Resultat

Resultatet grundas i fyra stycken intervjuer samt observationsanteckningar från tre olika tillfällen med totalt 24 stycken deltagare. Resultatet presenteras i form av teman och subteman (Figur 1).

Figur 1: Teman och subteman.

Konstens påverkan

Under aktiviteterna framkom olika typer av erfarenheter i form av kunskaper och minnen. Några deltagare hade sedan tidigare erfarenhet av konst och ett stort intresse för det. Samtidigt fanns det andra som aldrig tidigare hade målat. Tydligt var att forumet öppnade upp för alla typer av erfarenheter samt att det blev naturligt för de medverkande att dela med sig av dessa.

Mycket i livet har jag provat på, men aldrig målat.

Kunskap och minnen

Bland de konstintresserade blev detta även ett tillfälle att öppna upp och dela med sig av kunskap kring olika konstnärer, hur deras liv sett ut samt vad som kännetecknar deras sätt att måla. Under en intervju med en deltagande uttrycktes till exempel att:

Jag tyckte ju inte det var hans stil, riktigt.

Personen syftade då till den konstnär vars konstverk diskuterades i början av aktiviteten. En konstnär som de flesta deltagare under de olika tillfällena kände igen så fort de fick se en bild på hen.

Även nyfikenhet och tidigare kunskaper kom fram. Konstverket har en text som är så pass liten att den är svår att läsa vilket uppmärksammas av flera deltagare. När de tittar på konstverket uttrycks det att bilden är svår att tolka och förstå men trots det kommer flera förslag på vad det kan föreställa.

Vad kan det röda i bilden vara för något? Svar: Det är en tomte.

Även de som inte hade tidigare erfarenhet kring just konst öppnade upp för att dela med sig av andra typer av kunskap. Platser som nämndes under tiden kändes igen och när det var dags att blanda färger visste de flesta att gul och blå blir till grönt.

Tydligt under alla konstaktiviteter var att många minnen väcktes under tiden. Konstverket i sig väckte minnen om tidigare arbetsliv, aktiviteten väckte minnen kring hur samma pedagog besökt boendet ett år tidigare och konsten och kreativiteten väckte minnen kring tidigare liv och sociala relationer.

Minnena kommer tillbaka.

Då projektet pågått under en tid hade pedagogen hunnit besöka några av boenden tidigare. Detta kom många av de boende ihåg vilket bidrog till diskussioner kring var de då hade suttit och vilka konstverk de hade målat. Dessutom hade ett av boendena haft en annan kreativ aktivitet kring alla hjärtans dag som de boende kom ihåg som väldigt rolig.

Främst under intervjuerna kunde dessa minnen diskuteras på djupet. En av deltagarna kom, i samband med det kreativa skapandet, ihåg en släkting som varit möbelsnickare och uttryckte sin stolthet kring hens utveckling från snickare till professor inom möbelsnickeri.

Hen började som snickare och utvecklade sig tills hen blev professor..

En annan deltagare som tidigare målat mycket akvarell själv delade med sig av minnen kring hur målningarna sett ut.

Så att jag målar landskap och stillastående miljöer, allt utom människor. Om jag har människor då är ju dom med bara som silhuetter, utan några direkta konturer. Men det var längesen, nu pratar jag om minnesbilder bara.

Dessutom uttryckte informanten hur hen tidigare kunnat använda konsten som ett sätt att uttrycka sig på.

Till exempel jag skulle visa min hustru nånting. Så kunde jag använda papper, penna och pensel. Måla och säga såhär skulle det kunna vara. Så att man har papper och pensel som ett uttrycksmedel.

Andra deltagare minns också tillbaka till tidigare erfarenheter, att de målade när de var barn, att de målat med akvarell tidigare eller att de var med när akvarellmuseet öppnade.

För några deltagare hade konsten tidigare varit en stor del i deras liv vilket gjorde att många minnen kom fram under aktiviteten. Någons man var konstlärare, en del umgicks i samma kretsar som konstnärer och någon delade med sig av starka minnen från hur konsten lett till ett spännande liv fyllt med resor.

Ja det var tider. På den tiden sprang jag på utställningar över allt, var i New York.

Några minnen väckte också starka känslor hos deltagarna. Känslor av saknad och något ledsamt över att den tiden är förbi.

Och så tänker man på den tiden.

Det var något helt annat.

Uttryck och känslor

Det framkom flera uttryck både genom observationsanteckningar och intervjuer. Flera gånger var det iver och ett snabbt tempo som spred sig i rummet för att sedan lugna sig när deltagarna fick börja måla med akvarellfärgen.

Andra uttryck som var relaterade till konsten beskrevs oftast med humor och glädje som att få bli, eller prova på, att vara konstnär.

Att vi skulle bli sådana konstnärer!

Konsten beskrevs kunna bidra till återhämtning och ge möjlighet till att koppla av i vardagen. Det framkom även en tacksamhet för att deras boenden är engagerade och anordnar aktiviteter samtidigt som de visade tacksamhet mot att få delta i aktivitet med konst och akvarellmålning. Det uttrycktes att ta del av konst gör att människor mår bra.

Jag tror ju inte ... Utan att man mår bra av att gå på utställningar och allt.

Många upplevde konstaktiviteten som bra, givande, rolig och utmanande. En del av deltagarna uttryckte svårigheter med att se men fick hjälp så att de trots synen kunde delta. Tankar om konstnärernas liv och deras utbildning framkom också. Det framkom att deltagarna hade olika mycket intresse för konst men det beskrev även en acceptans för deras olika intressen.

Men jag förstår väl det att det är många som inte gillar konst. Dom bryr sig inte för dom är inte intresserade.

Det var också deltagare som fokuserade på annat, suckade, tittade ut genom fönstret, blev otåliga och uttråkade. Det framkom förväntningar både på konstaktiviteten och vad de skulle få ut av att delta. Samtidigt uttrycktes det frågor om det fanns förväntningar på deras deltagande och även att de hade förväntningar och krav på sig själva.

... vad förväntas utav mig..?

Uttryck om att inte vilja eller kunna delta samt rädsla och skepsis för att måla eller prova uttrycktes också. Någon vågar inte riktigt sätta igång med att måla på pappret och när pedagogen uppmuntrar en deltagare till att ta mer vatten till färgen uttrycks det att;

Jag är så rädd för det.

Samtidigt visade det sig att deltagare som tidigare uttryckt att de inte kan måla och därför inte deltagit i tidigare konstaktiviteter vid detta tillfälle i stället var aktiva och målade enligt instruktionerna.

Inte trodde jag att när jag var nästan 100 år skulle sitta här och måla.

Genom uttrycken beskrevs också flera känslor med olika kvaliteter. Det var mycket glädje, skratt, leenden och nöjda uttryck som framkom i intervjuerna och under konstaktiviteten.

Ja jag är jätteglad, kan inte bli bättre.

Någon uttryckte att det var njutfullt vilket bidrog till en skön känsla och en upplevelse av lugn.

Så tror jag att var och en njuter av det och man blir lugn och sådär, härligt.

Tacksamhet för att få delta i konstaktiviteten framkom flertalet gånger. Det beskrevs som stimulerande och även inspirerade till att fortsätta måla. Tacksamhet för möjligheten att uttrycka sig genom konsten framkom också. Många deltagare beskrev också att kreativiteten väcktes i samband med konstaktiviteten.

För att det väcker ju då ... skaparlusten.

Även en tung och konstig känsla beskrevs hos deltagarna. Somliga blev rörda och fick tårar, någon blev ledsen och beskrev att det blev jobbigt då konstaktiviteten väckte många minnen.

... jag vill tillbaka till den tiden.

Deltagarna och kreativitet

Eget skapande

Deltagandet varierade mellan de olika vård- och omsorgsboendena. På en del är alla deltagare med och skapar, på andra boenden är en del deltagare mer sparsamma med eget skapande.

Oavsett till vilken grad så finns det möjlighet för deltagarna att vara kreativa och skapande.

Flera deltagare är nyfikna och ivriga på att börja måla medan någon inte alls vill testa. Några deltagare är drivna och provar att måla själva utan instruktioner och uttrycker att de redan har gjort det nästa instruktion innefattade.

Bytt färg? Det har jag redan gjort.

Några deltagare följer instruktioner och provar att använda penseln och måla lodrätt och vågrätt i luften för att öva in rörelsen.

Under skapandet tittar en del av deltagarna på konstverket som visas digitalt på en stor skärm, konsten som skapas blir då till avmålningar av konstverket. Samtidigt gör andra deltagare motsatsen och målar endast utifrån instruktion och eget skapande.

Det är nu vi ska göra konstverket.

*Jag har inte tittat på *konstnärens namn* tavla.*

Flera deltagare tolkar sina egna bilder och även andra deltagares målningar och uttrycker följande;

Alla vägar bär till Rom.

Det ska föreställa en båt.

Jag tycker det blir ett bord.

Under skapandet använder deltagarna ofta starka färger, bland annat uttrycks att mycket vatten i färgen gör den för ljus och blaskig. Deltagarna uttryckte även ibland att de hade svårt att se skillnad på mörka färger. När pedagogen frågar om vilken färg som deltagarna vill måla med kommer snabba svar med flera olika färgförslag.

Kommunikation kring hur deltagarna kan komma vidare och fortsätta måla uppkommer också. En deltagare får ett nytt papper och undrar då vad hen ska göra med det, medan andra deltagare klart svarar ja på frågor som om deltagarna är redo för färgerna brun och grå eller för den breda penseln.

Ska vi ha lite röd här? Svar: Det passar inte mig.

Ska du prova en stor? Svar: Nej.

Ska jag måla av dig nu?

När deltagarna använder sig av färdigblandade färger i sitt skapande uttrycker en av deltagarna att hen inte är nöjd då en av färgerna, enligt hen, inte är helt ren. En del deltagare tycker det är svårt att måla då de är skakiga på handen.

Deltagarnas interagerande under konstaktiviteten

Interaktionen som har observerats sker mellan deltagarna, mellan deltagarna och pedagogen och/eller personalen på boendet. Interaktionen är både verbal men gester och ögonkontakt har också observerats. När personalen på museet ställer frågor till deltagarna så är svaren varierande på de olika boendena. En del gånger är det tydliga svar på frågor medan andra gånger är svaren mer diskreta och ibland förekommer inga svar alls. När pedagogen som är på plats på boendet interagerar med deltagarna är svarsresponsen generellt högre. När det är visning av konstverket interagerar de boende med pedagogen på plats genom att uttrycka;

*Han målar fint, *konstnärens namn*.*

Går inte att läsa.

Det liknar en källarlokal.

Efter visningarna ser interaktionen olika ut vid olika vård- och omsorgsboenden. Efter några av visningarna interagerar deltagarna med personalen på museet genom att vinka, säga hejdå och applådera. Samtidigt är det vid ett boende mycket knapphändig interaktion och deltagarna verkar mer intresserade av att fortsätta med skapandet och interagera med personalen som är på plats på boendet.

När det är dags för skapande interagerar pedagogen med alla deltagare i grupp men även enskilt till deltagarna. Deltagarna lyssnar ofta aktivt och noggrant på pedagogens instruktioner. Mycket av interaktion från deltagare till pedagog handlar ändå om att de behöver instruktioner för att komma vidare i skapandet samt frågor om akvarellfärgerna.

Hur gör jag nu då?

Ska jag ta den gula?

Ska jag ta den penseln?

Deltagarna får även hjälp av pedagogen att blanda färger, vilket gör att de sedan själva kan måla och utforska. Trots att de ofta frågar pedagogen om vägledning hjälper de boende varandra. De tittar även på hur de andra har gjort och provar sen att göra likadant på sin egna målning.

Du har fått gult där, det har inte jag.

Den enskilda kommunikationen mellan pedagogen och deltagarna handlar oftast om skapandet och deras målning.

Det krävs mycket tålamod. Svar: Det jag inte har.

Hur går det? Svar: Nej kära nån, det blir bara kladd.

Vilken fin målning. Svar: Tycker du det?

Vad händer här i bilden? Svar: Det är det jag försöker komma på.

Är du nöjd? Svar: Nej men det får vara som det är. Svar: Jag tycker att den är superfin. Svar: Då är jag nöjd.

Mellan deltagarna diskuteras färgerna de har och de färgerna de har blandat. De säger också flera komplimanger om deras egna och varandras målningar.

Den var så fin.

Det blir ju ett riktigt konstverk.

Du som är så duktig på att teckna.

Fina färger.

Samtidigt kommer det kritiska åsikter och upplevelser om sina målningar som är motsatsen till komplimanger;

Den är inte så vacker.

Det blir bara kladd.

Under konstaktiviteten kommer önskemål om mer färg och papper flertalet gånger. Det lyfts även önskemål om mer tillgång till skapande med akvarellfärg.

Efterföljande upplevelser

Många av deltagarna upplevde aktiviteten som positiv och uttrycker hur de skulle vilja upprepa aktiviteten.

Jo jag tyckte det var underbart trevligt.

Ja jag tyckte detta var roligt.

Väldigt positiv ...

Några deltagare upplever dock att det inte känns helt bra med aktiviteten. En del känner sig klara snabbare än andra och somliga reser sig upp redan innan aktiviteten är slut. En deltagare uttrycker att det är;

Tafatt att göra något man inte gjort tidigare.

En deltagare som tidigare målat mycket själv nämner att hen gärna skulle göra om aktiviteten då det idag är svårare att spontant sätta sig och måla.

Men det är som sagt, idag på ålderns höst så ligger det långt borta.

Hen upplever dock att det finns saker som skulle underlätta skapandet i framtiden. Att det borde vara mer lättillgängligt och gå att göra det mer spontant, till exempel genom att få en bestämd uppgift eller att materialet ska finnas mer lättillgängligt.

För då börjar fantasin också att komma igång.

Under intervjuerna kom det fram att de boende upplevde att det var svårt att prata med andra boende om konst och om det som de hade upplevt. En deltagare berättar hur hen kan prata med sin släkt men att det inte är så många på boendet hen känner går att prata med. En annan person upplever att de andra på boendet inte är intresserade och en tredje uttrycker att hens intresse gör att det inte är aktuellt att diskutera med andra. På en fråga om konstaktiviteten bidragit till fortsatta diskussioner boende sinsemellan svarar hen;

Jag skulle inte tro det för att på något sätt så är vi på två olika sidor.

Jag har kommit så långt i det här med konstnärerna och det är många som inte förstår ... Tycker det är lite löjligt och då får dom tycka så, var och en tycker ju som en vill.

En boende nämner dock att det finns några som det går att prata med och att samtalet ofta startar då de har något att prata om, såsom tavlor som hänger på väggarna.

Jo det är ju några stycken, det är klart att, då kan en ju komma in på ... Tjörns kommuns konstnärer som har skänkt tavlor hit.

Gällande att se tavlan digitalt upplevs det olika av deltagarna. Somliga upplever att det går precis lika bra och att det är positivt att tillgången finns.

... Konst kan man ju titta på TV. Det skadar inte, man får nya intryck. Så det har gått bra tycker jag.

Andra upplever att det inte alls är samma sak.

Ja men se en tavla det är ju verklighet och så. Så för mig tycker jag att det är väldigt stor skillnad.

En deltagare nämner också att miljön kring konstverket har stor betydelse och att det därför inte blir lika spännande att se det digitalt.

Det är klart att om man är på konstmuseet i Göteborg till exempel och ser, jag älskar den här gamla konsten och så uppe på torget där ... Och det blir ju inte riktigt det samma som i närheten, men jag älskar ju den konsten också.

En del deltagare upplevde att skapandet var för kort och uttryckte även önskemål om att utveckla upplägget och göra det mer individuellt.

Om då den som leder det hela försöker få en samstämmighet från allihop, då blir det ingenting utav nånting va. För alla sitter och målar inom sin lilla ram.

Diskussion

Metoddiskussion

Som nämnt utgår denna studie från intervjuer samt observationsanteckningar för att undersöka konstens påverkan på deltagarna. Ett annat alternativ hade kunnat vara att använda en mixad metod. Till exempel hade en utvärdering av välbefinnandet kunnat användas, exempelvis genom det KASAM-formulär Antonovsky skapat (Langius-Eklöf & Sundberg, 2019). Genom formuläret kan en individs förbättring gällande KASAM kvantitativt mätas. Utifrån den tiden som fanns samt de förutsättningar gällande projektet ansågs dock KASAM-formuläret inte vara lämpligt då det hade krävts mer tid och extra besök på boendena. Dessutom hade det blivit en mer tidskrävande analysprocess samt krävts en mer omfattande etisk reflektion. Därför ansågs detta inte vara lämpligt för just denna studie men ett intresse kring ett bredare perspektiv kvarstod.

På grund av kort tid innan det första tillfället, som var bestämt redan innan, hade författarna dåliga förutsättningar för att hinna läsa in sig på observationer och intervjuer som metod inför det första mötet med deltagarna. Enligt Carlson (2017) kräver observationsanteckningar god planering och lång framförhållning, något som i detta fall inte var möjligt. För att undkomma allt för stor påverkan av detta på observationerna föreslogs att observationerna skulle genomföras med en viss struktur med förutbestämda teman. Trots att det var svårt att veta vad som skulle observeras och hur det skulle gå till hjälpte dessa teman i att vara disciplinerade och att få med det som krävdes för att uppnå ett resultat som besvarade syftet. I efterhand reflekterades det dock över ifall dessa teman påverkat det som antecknats på ett negativt sätt då risken finns att saker som inte föll in under något av de bestämda temana missades. Författarna reflekterade även över att det ibland fokuserades på att fundera på om det som observerades var användbart för studien, vilket även det riskerar att ha gjort att saker missats. Att saker missas kan ge en mer vinklad bild av resultatet men då en nyansering med både positiva och negativa resultat framkommit i denna studie anses det inte ha varit ett problem för trovärdigheten.

Semistrukturerade intervjuer ger enligt Patton (2015) en möjlighet att utforska erfarenheter och upplevelser varför denna typ av frågor valdes till studien. Dessa antogs kunna besvara syftet på ett sätt som strukturerade intervjuer, med endast ja och nej svar, inte kan. Hade däremot en kvantitativ metod använts hade dessa frågor kunnat vara mer passande. Den typen av ansats hade dock krävt både mer tid och mer planering då fler deltagare hade behövts för att få ett trovärdigt resultat. Något som inte skulle vara möjligt inom ramarna för denna studie.

Att dessutom ha möjlighet att anpassa ordningen på frågorna, som Danielson (2017a) förklarar är en del i de semistrukturerade intervjuerna, upplevdes ge en mer lättsam intervjusituation. Under intervjuerna upplevdes deltagarna ofta vara lite trötta efter aktiviteten. Därför underlättade det att kunna föra ett samtal som kändes mer naturligt och där saker kunde hoppas över om de upplevdes ha svarats på innan i intervjun. Strukturerade intervjuer hade kunnat göra det lättare för deltagarna att tappa intresset men när de i stället själva fick ta en stor del i samtalet upplevdes inte detta vara ett problem.

Inför observationstillfällena fördes en diskussion om författarna skulle presentera sig för deltagarna eller inte. Enligt Alvehus (2023) kan observatören på ett eller annat sätt riskera att påverka det som observeras och därmed påverka representerbarheten. Detta benämns som observatörseffekten. Därav beslutades att observatörerna i denna studie inte skulle presentera sig för deltagarna för att undvika observatörseffekten. För att undvika att något skulle missas gjordes dock anteckningar under tiden vilket gör att observationerna inte blir helt dolda. Detta skulle kunna påverka resultatet då observationerna och deltagarnas beteende kan påverkas av att de känner att någon observerar dem. För att få fram ett bra resultat trots att författarna hade dåligt med förberedelsetid ansågs dock detta vara nödvändigt. Samtidigt uppfattades det som att deltagarna ganska fort glömde bort att det satt fler människor i rummet, då det snabbt blev stort fokus på skapandet.

Under de olika insamlingstillfällena insågs snabbt att den egna förförståelsen till stor del påverkade tankar, känslor och till viss del handlingssätt. För att, till så stor del som möjligt, undvika detta fördes under alla tillfällen reflektionsanteckningar. Dessa diskuterades sedan

författarna sinsemellan i direkt anslutning till observationerna. Enligt Carlson (2017) är detta mycket viktigt för det fortsatta arbetet samt för studiens slutgiltiga trovärdighet. Författarna är även medvetna om att förförståelse och subjektiv tolkning även spelar stor roll under analyseringen av den data som hittats, varför det varit viktigt att under studiens gång göra delar enskilt, reflektera författarna sinsemellan och även ta emot feedback från handledare för att säkerställa trovärdigheten. Enligt Braun och Clarke (2006) är det dock oundvikligt att helt frigöra sig från tidigare förståelse och teorier, varför en dataanalys aldrig kan bli helt objektiv. Det viktiga är snarare att vara medveten om detta för att till så stor del som möjligt säkerställa trovärdigheten.

Studiens dataanalys genomfördes först enskilt, vilket som tidigare nämnt anses som positivt för studien då det stärker dess trovärdighet. Författarna försökte vara så objektiva som möjligt i sin analys vilket skulle kunnat försvårats om analysen endast skulle utförts gemensamt. Braun och Clarke (2006) menar att författaren, genom att analysera datan i flera steg, kan framställa ett resultat som antas ha en hög trovärdighet då tolkningarna av analysen fått ta tid. De menar även att en tematisk analys är tidskrävande och en process som ska arbetas med. Vid en tematisk analys är det vanligt att arbeta fram meningsenheter som sen kan ge teman för att därefter återgå och fortsätta analysera igen. Detta genomfördes även i denna studie där teman och subteman arbetades fram under en längre period. För författarna var det viktigt att inte fastna vid ett bestämt spår utan snarare gå fram och tillbaka för att få fram en tydlig och välarbetad analys. Detta anser författarna vara en styrka för studien då trovärdigheten ökar.

Tidspressen gjorde att metoden utvecklades utefter studiens gång vilket till slut gav en näst intill skräddarsydd metod för att kunna besvara just denna studies syfte. Att endast tre observationstillfällen genomfördes gjorde dock att det hade varit önskvärt att ha en välfungerande metod redan i början för att utnyttja tiden och tillfällena så gott som möjligt. Trots detta ansågs dock studiens resultat vara tillförlitligt och representerbart då mycket information ändå kunnat hämtas. Att författarna dessutom med omsorg valt olika platser i rummet gör att det antas att så mycket information som möjligt har kunnat hämtas.

Det reflekterades även kring det faktum att tidigare forskning redan visat på positiva resultat och att en viss tanke kring att samma positiva resultat skulle framkomma i denna studie. För att undvika att detta skulle påverka allt för mycket diskuterades det kring den frågeställning just denna studie har och vad som är skillnaden på denna jämfört med andra observerade studier. Efter diskussioner författarna sinsemellan insågs att frågeställningen inte helt går att relatera till övriga studier då dessa syftade till ett mer långsiktigt perspektiv. Det blev tydligt att denna studie i och med undersökandet av den kortsiktiga påverkan undersöker något nytt och att resultatet från tidigare studier därför inte bör påverka.

Enligt Carlson (2017) är det upp till läsaren att ta ställning kring överförbarheten i studien och om kontexten är så pass tydligt beskriven att resultatet kan kännas igen i andra miljöer. Den här studiens överförbarhet har diskuterats författarna sinsemellan och utifrån den beskrivna metoden ansågs det finnas möjlighet för liknande resultat vid eventuell återupprepning. Dock krävs det en ny liknande konstaktivitet att göra datainsamling kring men då den här studien inte undersöker konstaktiviteten i sig så påverkas inte studiens överförbarhet av det. Det är nu känt att det finns flera studier som undersökt liknande åtgärder långsiktigt. Trots skillnaden i den här studiens kortsiktiga undersökande och andra studiers långsiktiga utvärdering har liknande resultat uppnåtts, att konst till stor del påverkar människor positivt. Detta anses då styrka resonemanget kring att om en återupprepning av studien genomförs så kommer likande resultat framträda. Dock skulle då nya deltagare medverka med andra upplevelser och erfarenheter vilket givetvis skulle kunna påverka det slutgiltiga resultatet. Med de olika perspektiven anses ändå studien kunna generaliseras och därmed vara överförbar.

I och med denna empiriska studie har forskningsetik varit något som under hela tiden tagits upp, diskuterats och reflekterats kring författarna sinsemellan. Redan innan studien påbörjades genomfördes en etikansökan där eventuella risker för de deltagande togs upp och diskuterades. Dessa risker beskrevs även i det informationsblad som lämnades ut till deltagarna innan varje intervju, för att ett informerat samtycke skulle kunna ges. Informationen återfinns i bilaga 2. Denna gavs ut av personal redan innan författarna presenterat sig för deltagaren för att detta ansågs minska risken för att deltagaren skulle känna

sig tvingad till att svara ja. Däremot diskuterades om den risken ändå fanns då deltagaren på ett sätt befinner sig i en beroendeposition till personalen. Risken för att detta skulle ske ansågs begränsas genom att även författaren som höll intervjun tillfrågade deltagaren.

Vidare tog de etiska reflektionerna stor plats vid alla tillfällen som genomfördes och det var för författarna viktigt att vid varje intervju presentera sig, informera om studien ytterligare en gång samt tillfråga deltagarna om samtycke återigen. Dessutom fördes en öppen dialog med deltagare samt personal om att deltagande vid intervjun var valfritt och att möjlighet till att avbryta alltid fanns. Som beskrivet i metoden genomfördes intervjuerna med tre personer närvarande. En författare, en personal samt en deltagare. Efter första genomförandet reflekterade författarna kring sammansättning och diskuterade kring att det varit ett bra sätt att neutralisera det maktförhållande som annars kunde blivit ett problem. Det uppfattades att intervjudeltagaren blev lugnare i situationen och många gånger användes personalen för att diskutera med vilket upplevdes inge ett lugn.

Som beskrivet kan det vara svårt med den etiska aspekten i och med de dolda observationsanteckningarna (Alvehus, 2023). I denna studie var det därför viktigt för författarna att ständigt ha en diskussion kring även detta. Då deltagarna ändå frivilligt deltog i aktiviteten och att alla uppgifter skrevs ned utan någon som helst koppling till den som sagt det beslutades, efter diskussion med handledare och etikgrupp, att det var etisk godkänt.

Resultatdiskussion

Fynden i denna studie tyder på att konst påverkar äldre på olika sätt. Detta går i linje med fynden från Beauchet m.fl. (2021), Ching-Teng m.fl. (2019), Roe m.fl. (2016), Roswiyani m.fl. (2020), som visar på att konst påverkar äldres välbefinnande. Som presenterat uttrycker deltagarna själva att det har varit trevligt, avslappnande och njutfullt att genomföra konstaktiviteten vilket ger en direkt koppling till en positiv effekt på välbefinnandet. Detta belyser även Lepp (2019) som menar att människor har behov av att få utlopp för kreativitet och skapande och när det tillgodoses så bidrar det till att personlig utveckling, hälsa och välbefinnande kan uppnås.

Dessutom nämns att det är viktigt att vård- och omsorgspersonal stöttar och ser möjligheter för de boende (Lepp, 2019). Även denna studies observationer och intervjuer visade på att stöttning är viktigt för att få ut så mycket som möjligt för deltagarna. Många frågor ställdes under tiden, intervjuvdeltagare uttryckte hur de behövde motiveras för att sätta igång med något som tidigare varit naturligt och skapandet tog fart så fort pedagogen eller personalen uppmärksammade och hjälpte enskilda personer. Även Bungay m.fl (2021) belyser vikten av engagerad personal och stöttning. Detta blev under studien tydligt då skapandet avtog på grund av brist på stöd eller ovisshet kring vad som förväntas hända. Därför är det viktigt att lägga tid, energi och resurser på att hjälpa till i skapandet, något som enligt författarnas egna erfarenheter inte alltid prioriteras.

Att se människan som något annat än bara sjuk eller frisk och att undvika att fastna vid orsaker och i stället undersöka faktorer som påverkar individen är grundstenarna inom salutogenes (Antonovsky & Elfstadius, 2005). Ett annat perspektiv inom salutogenes är att arbeta mot delaktighet och att stötta patienten i att använda de förmågor hen har. Genom de boendes deltagande i en konstaktivitet har skapande och kreativitet under denna studies gång upplevts styrka den egna förmågan.

Det kan diskuteras om konstaktiviteten kan stärka självkänslan och därmed ha en positiv påverkan på välbefinnandet. Att få känna att man lär sig något nytt och att kunna bidra genom att dela med sig av sin kunskap, oavsett vad det är, skulle enligt författarnas reflektion utifrån ett salutogent perspektiv kunna göra att självkänslan stärks. Detta visar även en studie av de Guzman m.fl. (2010) där deltagarna får ta del av konst, vilket lett till en ökad självkänsla. Deltagarna i denna studie har uttryckt många olika kunskaper och att få dela med sig av dessa samt känna sig trygg i det verkar bidra till ett stärkt självförtroende.

Känsla av sammanhang

Genom konstaktiviteten uttrycktes många olika känslor, såväl känslor kring det som upplevdes direkt men även känslor som grundade sig i minnen. De känslor som framträder är både glädje, lycka och nyfikenhet men även sorg och saknad. Enligt Sahlin och Malmquist

(2018) är människans känslor något funktionellt och naturligt att agera på för att inte begränsa sig i sitt känslouttryck. Eriksson (1989) beskriver också hur fysiska och psykiska känslor kan bidra till ett ökat välbefinnande. Där definieras inte känslorna som positiva eller negativa och därför är tolkningen att deltagarnas alla känslor kan bidra till välbefinnande. Trots att somliga känslor uttryckts på ett sätt som kan tolkas som något negativt är det därför viktigt att poängtera att själva uttryckandet av känslor är positivt för välbefinnandet, även om det kan verka negativt vid första anblick.

Även många minnen, både mer vardagliga men även sådana som var kopplade till ett tidigare konstintresse, framkom under aktiviteterna. Att komma ihåg minnen från tidigare sammanhang kan verka såväl positivt som negativt. Att komma ihåg sociala situationer eller tidigare erfarenheter antas både kunna påminna om hur livet tidigare har varit och kunna kopplas till positiva minnen och en tidigare känsla av sammanhang. Dock så är det också möjligt att dessa typer av minnen leder till en känsla av att inte längre ha ett sammanhang, eller att kanske inte passa in, vilket tolkas ha en direkt negativ påverkan på välbefinnandet.

Att delta i en aktivitet med människor i liknande åldrar på ett gemensamt boende tros dock kunna skapa en ny känsla av sammanhang, ett nytt forum där man kan prata med, och lära känna, människor. Interaktion människor emellan verkar vara en grundsten för att få en känsla av tillhörighet. Poulos m.fl. (2019) uppmärksammar bland annat detta i en studie om att implementera konst på recept, där konceptet har visat sig vara positivt för deltagarnas känsla av sammanhang och där deltagarna själva belyser interaktionen med andra människor som väldigt viktig.

Att undersöka eventuell vidare diskussion kring konsten boende sinsemellan syftade till att undersöka huruvida aktiviteten bidrog till en ny känsla av sammanhang hos de boende. Även fast interaktionen mellan deltagarna observerades bli starkare efter ett tag verkade det inte bli några fortsatta konversationer kring just konsten i sig. Att aktiviteter av olika slag och sociala interaktioner är positiva för välbefinnandet är väl känt sedan tidigare (Björk m.fl. 2017, Gleibs m.fl. 2011, van Hees m.fl. 2020). Detta gör det svårt för författarna att konstatera ifall det just är konsten i sig eller det sociala umgänget som i detta fall påverkat de äldre positivt.

De resultat som presenteras i relation till meningsfullhet är till exempel deltagarnas berättelser om när konst varit en stor del av deras liv. Genom det lyfts både deras konstintresse fram men även deras kunskap om konst och skapande. Det öppnar upp utrymme för deltagarna att dela och förverkliga sin kunskap och sitt intresse för konst, vilket antas bidra till meningsfullheten. Det resonemanget styrks också av Antonovsky och Elfstadius (2005) då de menar att definitionen av meningsfullhet är vad som är viktigt för individen och det hen lägger sitt intresse och engagemang i. De fanns också deltagare som inte visade på intresse eller engagemang för konst och skapande. För de deltagarna tros den här typen av aktivitet inte bidra med samma meningsfullhet som för de som var konstintresserade.

Många deltagare beskrev sin tacksamhet för konstaktiviteten men också generellt för personalen på boendet som anordnar och erbjuder aktiviteter. Det kan tolkas som att personalen då arbetar för att bidra med en meningsfull tillvaro på boendet. För de äldre kan det då upplevas att personalen också anser att deras tid är värdefull vilket kan bidra till ökad känsla av meningsfullhet för de boende. Utifrån det kan det dock vara svårt att avgöra om meningsfullheten kommer specifikt ifrån konstaktiviteten eller om den skapas generellt genom dagliga aktiviteter.

Under konstvisningen uttryckte deltagarna sin tolkning av det som sågs på den digitala bilden. Även under skapandet uttryckte deltagarna sina tolkningar men då av deras egna och varandras målningar. Att kunna tolka ett fenomen kan präglas av en individs nivå av begriplighet (Antonovsky & Elfstadius, 2005). Begriplighet i sig är en samling av faktorer som används för att individen ska kunna förstå ett fenomen. Genom att deltagarna i konstaktiviteten fick tolka bilderna och även fick stöd i deras tolkningar så tros det av författarna kunna bidra till en ökad begriplighet.

Under aktiviteten blev det tydligt att deltagarna hade olika typer av förväntningar på sig själva. Med största sannolikhet handlade detta om en annan tolkning av aktiviteten än den som ville förmedlas från personal och pedagoger. Att ge uttryck för att inte våga anses av

författarna kunna visa på någon form av osäkerhet och en reflektion kan vara att detta grundar sig i en annorlunda förväntning på situationen än den tänkta. Att ha höga förväntningar på sig själv och sedan inte kunna bemöta dessa kan vara negativt för välbefinnandet då självkänslan riskerar att ta skada. En känsla av att inte kunna prestera på det sättet man vill påverkar inte bara processen i sig men även de känslor som kan komma i efterhand. Det verkar därför som att det är extra viktigt att hjälpa deltagarna att tolka situationen på det sätt som den menas vara, prestigelös och avslappnande, för att de så gott som möjligt ska kunna släppa förväntningar på sig själva. Att göra detta kan dock vara svårt men även Bungay m.fl (2021) visar på att det är viktigt för att uppnå ett gott resultat, och att ett sätt att göra det på är att ha med personal som är välkänd för deltagaren som kan stärka tryggheten.

I resultatet presenteras hur konsten för olika människor varit ett sätt att uttrycka sig på. En av deltagarna uttrycker dock hur det på senare dagar har tappats bort. Att hantera olika händelser i livet är enligt Antonovsky och Elfstadius (2005) en del av KASAM. En reflektion från författarna är därmed att hanterandet av dessa händelser genom kreativt skapande bidrar till att konsten är viktig för just känslan av sammanhang. Om konsten kan underlätta vid hanterandet av olika händelser i livet ger det också en stor påverkan på en människas välbefinnande.

Det har i studien även uppmärksammats hur deltagarna uttrycker känslor, tankar och förväntningar under aktiviteten. Mycket uttrycks verbalt men somliga deltagare har haft svårare för det och det har då märkts hur uttrycken blivit mer och mer icke-verbala. Starka färger, mycket behov av stöttning eller mycket eget skapande och egna uttryck skulle kunna vara tecken på olika känslor, förväntningar eller erfarenheter. Detta styrks av Lepp (2019) som tidigare har beskrivit att kreativt skapande kan ge uttryck för något som kan vara svårt att beskriva med verbal kommunikation. Enligt författarna kan detta kopplas till att personer behöver olika sätt att uttrycka behov för att hantera olika saker, och att det därför är viktigt att vara medveten om vilka olika uttryckssätt som finns för att kunna stötta vid hanterandet av dessa känslor och tankar.

Slutsatser

Sammanfattningsvis tyder denna empiriska studies resultat på att konst kan påverka de äldre även på kort sikt. Den ökade tillgängligheten av konst som den digitala konstvisningen medförde upplevdes olika utav deltagarna. Några ansåg det vara positivt medan en del tyckte att det var sämre än en fysisk konstvisning. Utifrån ett salutogent perspektiv anses konsten kunna bidra till ett ökat KASAM och att konsten ger utrymme till ett socialt forum där det är naturligt att dela med sig av tankar och minnen visas här kunna leda till en positiv påverkan. De känslor som tas upp och till viss del förmedlas är också direkt kopplat till välbefinnande.

Fortsatt forskning

För att ytterligare styrka resultaten i denna studie är det relevant att undersöka området på ett större plan med fler deltagare eller genom att studera hur synlig påverkan är utifrån. Detta hade exempelvis kunnat genomföras genom att undersöka om även närstående eller personal märker någon skillnad på deltagarnas välbefinnande. En önskad metod för framtida forskning är att kvantifiera studien, och därmed få ett mer övergripande perspektiv med statistiska mönster. Detta hade exempelvis kunnat genomföras genom att använda det KASAM-formulär som tidigare nämnts.

Kliniska implikationer

Slutligen vill författarna poängtera hur en så pass enkel åtgärd, som att duka upp för skapande, kan leda till något så positivt för de boende. Trots att skapande inte anses vara en utbredd omvårdnadsåtgärd visar forskning på dess positiva effekt, varför det är intressant att överväga det även i det dagliga omvårdnadsarbetet.

Referenser

Alvehus, J. (2023). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok* (3. uppl.). Liber.

Antonovsky, A., & Elfstadius, M. (2005). *Hälsans mysterium*. Natur & Kultur.

Beauchet, O., Cooper-Brown, L. A., Hayashi, Y., Deveault, M., Ho, A. H. Y., & Launay, C. P. (2021). Health benefits of “Thursdays at the Montreal Museum of Fine Arts”: Results of a randomized clinical trial. *Maturitas*, 153, 26–32. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1016/j.maturitas.2021.07.013>

Björk, S., Lindkvist, M., Wimo, A., Juthberg, C., Bergland, Å., & Edvardsson, D. (2017). Residents' engagement in everyday activities and its association with thriving in nursing homes. *Journal of advanced nursing*, 73(8), 1884–1895. <https://doi.org/10.1111/jan.13275>

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3:2, 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Bungay, H., Wilson, C., Dadswell, A., & Munn, G. C. (2021). The role of collaborative working between the arts and care sectors in successfully delivering participatory arts activities for older people in residential care settings. *Health & Social Care in the Community*, 29(6), 1807–1814. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1111/hsc.13290>

Carlson, E. (2017). Etnografi och deltagande observation. I M. Henricson (Red), *Vetenskaplig Teori Och Metod: Från Idé till Examination Inom Omvårdnad* (s. 189–204). Studentlitteratur.

Camic, P. M., Tischler, V., & Pearman, C. H. (2014). Viewing and making art together: a multi-session art-gallery-based intervention for people with dementia and their carers. *Aging & Mental Health*, 18(2), 161–168. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/13607863.2013.818101>

Ching-Teng, Y., Ya-Ping, Y., & Yu-Chia, C. (2019). Positive effects of art therapy on depression and self-esteem of older adults in nursing homes. *Social work in health care*, 58(3), 324–338. <https://doi.org/10.1080/00981389.2018.1564108>

Danielson, E. (2017a). Kvalitativ forskningsintervju. I M. Henricson (Red), *Vetenskaplig Teori Och Metod: Från Idé till Examination Inom Omvårdnad* (s. 143-154). Studentlitteratur.

Danielson, E. (2017b). Kvalitativ innehållsanalys. I M. Henricson (Red), *Vetenskaplig Teori Och Metod: Från Idé till Examination Inom Omvårdnad* (s. 285-299). Studentlitteratur.

de Guzman AB, Santos JIM, Santos MLB, Santos MTO, Sarmiento VVT, Sarnillo EJE, & Sarsagat JME. (2010). Traditional Filipino arts in enhancing older people's self-esteem in a penal institution. *Educational Gerontology*, 36(12), 1065–1085. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/03601270903534713>

Eriksson, K. (1989). *Hälsans idé* (2. uppl.). Vårdserie.

Ernst Bravell, M., Christiansen, M., Blomqvist, K., & Edberg, A-K. (2017). Åldrandets olika dimensioner. I K. Blomqvist, A-K. Edberg, M. Ernst Bravell, H. Wijk (Red.), *Omvårdnad & äldre* (s. 105-155). Studentlitteratur.

Gleibs, IH., Haslam, C., Jones, JM., Alexander Haslam, S., McNeill, J., & Connolly, H. (2011). No country for old men? The role of a "Gentlemen's Club" in promoting social engagement and psychological well-being in residential care. *Aging & Mental Health*, 15(4), 456–466. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/13607863.2010.536137>

Henricson, M., & Billhult, A. (2017). Kvalitativ metod. I M. Henricson (Red), *Vetenskaplig Teori Och Metod: Från Idé till Examination Inom Omvårdnad* (s. 111–119). Studentlitteratur.

Integritetsskyddsmyndigheten. (2022, 12 december). *Det här gäller enligt dataskyddsförordningen*. Hämtad 2023-03-02 från <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/>

Langius-Eklöf, A., & Sundberg, K. (2019). Känsla av sammanhang. I A. Edberg, & H. Wijk (Red.), *Omvårdnadens grunder: hälsa och ohälsa* (s. 49-66). Studentlitteratur.

Lepp, M. (2019). Kreativitet. I F. Friberg, & J. Öhlén (Red.), *Omvårdnadens grunder: perspektiv och förhållningssätt* (s. 625-650). Studentlitteratur.

Lobban, J., & Murphy, D. (2020). Military museum collections and art therapy as mental health resources for veterans with PTSD. *International Journal of Art Therapy: Inscape*, 25(4), 172–182. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/17454832.2020.1845220>

Lundman, B., & Norberg, A. (2019). Åldrande och att vara äldre. I F. Friberg, & J. Öhlén (Red.), *Omvårdnadens grunder: Perspektiv och förhållningssätt* (s. 205-226). Studentlitteratur.

Nightingale, F. (1954). *Anteckningar om sjukvård*. Svensk sjuksköterskeförening.

Patton, M. (2015). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice* (4.th ed.). SAGE Publications.

Poulos, R. G., Marwood, S., Harkin, D., Opher, S., Clift, S., Cole, A. M. D., Rhee, J., Beilharz, K., & Poulos, C. J. (2019). Arts on prescription for community-dwelling older people with a range of health and wellness needs. *Health & Social Care in the Community*, 27(2), 483–492. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1111/hsc.12669>

Roe, B., McCormick, S., Lucas, T., Gallagher, W., Winn, A., & Elkin, S. (2016). Coffee, Cake & Culture: Evaluation of an art for health programme for older people in the community. *Dementia (London, England)*, 15(4), 539–559. <https://doi.org/10.1177/1471301214528927>

Roswiyani, R., Hiew, C. H., Witteman, C. L. M., Satiadarma, M. P., & Spijker, J. (2020). Art activities and qigong exercise for the well-being of older adults in nursing homes in Indonesia: a randomized controlled trial. *Aging & Mental Health*, 24(10), 1569–1578. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/13607863.2019.1617239>

Sahlin, H., & Malmquist, E. (2018). *Känslor som kraft eller hinder: En handbok i känsloreglering* (1. uppl.). Natur & Kultur.

SFS 2001:453. *Socialtjänstlagen*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453

Socialstyrelsen. (2021). *Vård och omsorg för äldre: Lägesrapport 2021*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-3-7249.pdf>

van Hees, S. G. M., van den Borne, B. H. P., Menting, J., & Sattoe, J. N. T. (2020). Patterns of social participation among older adults with disabilities and the relationship with well-being: A latent class analysis. *Archives of Gerontology & Geriatrics*, 86, N.PAG. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1016/j.archger.2019.103933>

Wikström, B. (2003). *Estetik och omvårdnad* (2. uppl.). Studentlitteratur.

Willman, A. (2019). Hälsa och välbefinnande. I A. Edberg, & H. Wijk (Red.), *Omvårdnadens grunder: hälsa och ohälsa* (s. 31-48). Studentlitteratur.

Bilagor

Bilaga 1 – Intervjuguide

Intervjufrågor - Konst på distans

Presentation och muntligt godkännande av samtycke.

- Hur upplevde du det var att se och samtala om konst digitalt?
- Om du har tidigare erfarenhet, kan du beskriva skillnaden mellan att ta del av konst digitalt och fysiskt?
- Hur var din känsla under workshopen och vad hade du för tankar?
- Vad är din känsla just nu?
- Har workshopen bidragit till fortsatta diskussioner boende eller personal sinsemellan?
- Upplever du någon skillnad i ditt mående?

-
- Har du några tankar som dykt upp kring genomförandet såhär i efterhand?
 - Finns det några övriga frågor, funderingar eller något du/ni vill lägga till?

FÖLJDFRÅGOR

Hur menar du?

Kan du utveckla?

Vad tänker du om det?

Hur blev det för dig?

Bilaga 2 – Information till deltagare

Information till forskningspersonerna

Vi är två sjuksköterskestudenter som ska skriva vårt examensarbete. Examensarbetet innefattar bland annat intervjuer och genom denna information vill vi fråga om du vill vara med och delta i en intervju. Genom att ta del av följande dokument får du den information du behöver för att kunna delta i studien.

Vad är det för projekt och varför vill ni att jag ska delta?

Forskning visar att kulturinsatser kan öka det fysiska, psykiska samt sociala välbefinnandet. En konstupplevelse kan väcka nyfikenhet och bidra med ny kunskap och erfarenhet. Det kan även användas i samtal kring hälsa, vilket ligger till grund för omvårdnadsarbetet. Projektet kommer att ge dig möjlighet att uppleva konst från Nordiska Akvarellmuseet genom en digital visning där vi som studenter får möjlighet att undersöka hur det påverkar dig. Som titeln beskriver så vill vi undersöka konst som en omvårdnadsåtgärd. Det innebär hur du upplever konsten samt hur det skulle kunna påverka din hälsa och ditt välbefinnande. Vi önskar att du deltar för att kunna bidra med din upplevelse och de känslor och tankar som kommer med den digitala konstvisningen.

Hur går studien till?

Innan konstvisningen kommer vi som studenter säkerställa med dig som kandidat att du vill delta. Den första timmen kommer viggas till en digital konstvisning samt diskussion och eget skapande tillsammans med Nordiska Akvarellmuseet. Under den tiden kommer vi som studenter endast sitta med och observera. Datum för tillfället presenteras av personal på boendet. Vi vill gärna sitta med dig och samtala under lunchen för att sedan genomföra en mindre intervju. Detta för att få en djupare förståelse för hur den digitala konstvisningen upplevs av dig som boende på vård- och omsorgsboendet. Intervjun planeras att ta ca 30 minuter och spelas in för att senare transkriberas. Med på intervjun kommer även en personal från boendet att vara, för att du ska känna dig trygg i situationen samt ha någon bekant att kunna diskutera med.

Möjliga följder och risker med att delta i studien

Deltagande i studien ger dig en möjlighet att dela med dig av dina egna åsikter och tankar. Deltagandet innebär inga fysiska risker och kommer heller inte att påverka din vardag på boendet. De risker som vi kunnat identifiera i samband med studien handlar om att du som intervjuperson kan känna dig osäker eller stressad i intervjusituationen. För att undvika denna risk har vi valt att ta med en personal som är bekant för dig så att du ska kunna känna dig trygg i situationen. Dessutom vill vi förtydliga att du som deltagare när som helst kan avbryta intervjun ifall det inte skulle kännas bra, utan några som helst konsekvenser.

Vad händer med mina uppgifter?

Data och personuppgifter kommer att hanteras i enlighet med EU:s dataskyddsförordning General Data Protection Regulation (GDPR) ((EU) 2016/679). Göteborgs Universitet har ett dataskyddsombud som är ansvariga för dina personuppgifter och kan nås via e-post: dataskydd@gu.se eller på telefon 031-786 00 00. För kännedom kommer ingen journaldata att samlas in. Det du berättar i intervjun kommer att behandlas så att obehöriga inte kan ta del av informationen. Materialet från intervjun kommer kodas så att det du berättar inte kan kopplas till din identitet. Anteckningar och ljudinspelningar från intervjun kommer att kasseras efter godkännande av examensarbete.

Hur får jag information om resultatet av studien?

Vid intresse för att läsa det färdiga arbetet kan du ta kontakt med någon av de ansvariga för studien, i första hand studenterna. Kontaktuppgifter finns i slutet av informationen. Arbetet kommer att muntligt presenteras vid Institutionen för vårdvetenskap och hälsa. Det skriftliga arbetet kommer att publiceras på Göteborgs universitets egen databas för uppsatser (www.gu.pea.uu.se) och en skriftlig kopia kommer att arkiveras på Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska akademin, Göteborgs universitet.

Försäkring och ersättning

Ingen ekonomisk ersättning erbjuds.

Deltagande är frivilligt

Deltagandet i studien är frivilligt och du kan när som helst dra dig ur innan, under eller efter intervjutillfället. Om du väljer att avbryta behöver du inte uppge varför och det kommer inte att påverka din framtida vård eller behandling. För att avbryta ditt deltagande kontaktar du någon av de ansvariga. Se kontaktuppgifter nedan.

Ansvariga för studien

Studenter:

Elin Levin, Sjuksköterskeprogrammet, guslevinel@student.gu.se

Hilma Skälemark Brodd, Sjuksköterskeprogrammet, gusskahi@student.gu.se

Handledare:

Benitha Löwencrona-Smith, Universitetsadjunkt, Institution för vårdvetenskap och hälsa, benitha.lowencrona-smith@gu.se

Eva Jakobsson Ung, Professor, Institution för vårdvetenskap och hälsa, eva.jakobsson@fhs.gu.se